

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Remiss - Olika vägar till föräldraskap (SOU 2016:11)

Det övergripande uppdraget i utredningen har varit att överväga olika sätt att utöka möjligheterna för ofrivilligt barnlösa att kunna bli föräldrar. I uppdraget har det ingått att lämna förslag om förändringar för att kunna uppnå just detta. Umeå kommun har i sitt yttrande behandlat delar av förslagen.

Assisterad befruktning

Utredningen behandlar förslaget om att ge ensamstående möjlighet till assisterad befruktning i motsvarande utsträckning som gifta par och sambor. Från och med den april 2016 har ensamstående möjlighet att göra IVF-behandlingar i motsvarande utsträckning som gifta par och sambor. Utredningen anser att detta är ett ytterligare steg för att möjliggöra för fler att bli föräldrar. Umeå kommun anser att förslaget är bra och att det är positivt att rätten till insemination utökas till att även gälla ensamstående.

Genetisk koppling

I frågan om genetisk koppling mellan barnet och den eller de tilltänkta föräldrarna vid assisterad befruktning är utredningens uppfattning att kravet på genetisk koppling bör avskaffas. Det innebär att behandlingar med enbart donerade könsceller inom svensk hälso- och sjukvård skulle vara tillåtna. Utredningen menar att ett sådant behov finns och är stort, och skulle därmed kunna möjliggöra för fler att bli föräldrar. Umeå kommun anser att det är positivt att kravet på genetisk koppling tas bort, då det möjliggör för just olika vägar till föräldraskap och behandlar idén om att en familj inte behöver bygga på en biologisk koppling.

Surrogatmoderskap i Sverige (altruistiskt)

Utredningens uppfattning är att altruistiskt surrogatmoderskap inte bör tillåtas inom svensk hälso- och sjukvård. Utredningen redogör för fördelarna och nackdelarna med ett införande av altruistiskt surrogatmoderskap. Några fördelar som utredningen tog i beaktning var följande: att fler ofrivilligt barnlösa kan bli föräldrar; att svensk hälso- och sjukvård kan erbjuda en viss trygghet; att det blivande barnet kan

garanteras att få information om sitt ursprung om den så vill samt att de rättsliga problem som kan uppkomma vid surrogatarrangemang i utlandet inte längre blir ett stort problem. När det kommer till nackdelarna har utredningen lagt fram följande perspektiv: att det finns stora kunskapsluckor när det handlar om konsekvenserna för de barn som föds genom ett surrogatengagemang, det finns även lite kunskap om de långsiktiga effekterna på surrogatmodrarna; att det finns risk för påtryckningar om vara surrogatmor samt att det är svårt att fastställa om ett surrogatarrangemang faktiskt varit altruistiskt och inte kommersiellt; att vi har mater- est regeln som innebär att den som burit barnet är dennes moder. Detta innebär att surrogatmodern har rättigheten att ångra sig när barnet är fött (inom en rimlig tid). Detta är en problematik som skulle kunna skapa stora konflikter inte bara mellan de föräldrar som är involverade, utan även det barn som fötts. I tillägg till detta är moderns rätt till självbestämmande viktigt att upprätthålla, men det kan bli problematiskt att säkerställa i situationer av surrogatarrangemang. Detta kan exempelvis handla om rätten till abort eller reglering om kostnadsansvaret vid ett surrogatarrangemang. Utredningens uppfattning är att nackdelarna överväger fördelarna och att altruistiskt surrogatmoderskap inte ska vara tillåtet i Sverige. Umeå kommun delar uppfattningen att altruistiskt surrogatmoderskap inte ska tillåtas i Sverige. Umeå kommun delar utredningens uppfattning att surrogatmoderskap inte ska tillåtas i Sverige.

Surrogatmoderskap utomlands

Ett antal länder tillåter surrogatmoderskap och utredningen för framför allt fram de juridiska frågeställningar som ett surrogatavtal innebär i fastsällande av föräldraskap där bland annat risk för haltande föräldraskap och statslöshet för barn lyfts fram. Utredningen anser att ett fortsatt internationellt arbete är nödvändigt för att motverka den problematik som kan uppstå och att Sverige ska ta en aktiv del i det arbetet. Utredningen föreslår också mer omfattande information kring surrogatavtal och vilka juridiska problem detta kan medföra. Utredningen menar också att Sverige aktivt ska arbeta för att motverka kommersiellt surrogatmoderskap.

Umeå kommun ser detta som positivt men anser också att Sverige bör ta ännu tydligare ställning mot utländskt surrogatmoderskap. På samma grunder som utredningen anser att altruistiskt surrogatmoderskap inte bör tillåtas i Sverige bör Sverige också arbeta ytterligare för att motverka surrogatmoderskap utomlands. Detta är också viktigt utifrån den svenska jämställdhetspolitiken som tydligt lyfter rätten till kroppslig integritet som ett delmål.

Anders Ågren
Kommunstyrelsens 1:e vice ordf

Jonas Johansson
Stadsdirektör